

Hum Attiláné Lídia:

Minden facsemetével a jövőt ültetjük.

„Nem pedagógus szemmel. Saját tapasztalatok alapján.”

Fiataljaink megszólításának lehetőségei,

a /„Ha nincsen gyökér, nincsen fa”/ székely közmondás jegyében

Amikor olvastam Szondi Miklós villámlevelében a témaköröket, a székely közmondásról Tancos Csuda Mócsi jutott eszembe Wass Albert, Tizenhárom almafa című művéből, aki a maga egyszerű, tiszta jellemével, egy szekérnyi facsemetében meglátta a jövőt. A lehetőséget, amelynek kihasználásával könnyebbé tehetné családjá életét. Furfangos észjárása szinte minden bajon átsegítette. Ahogy manapság mondani szoktuk, neki mindig félig tele volt a pohara. Wass Albert eme regényének egyik jelenete ihlette az előadásom címét, és pont ez a regény volt az, amely ráébresztett e rövid mondatnak a mélységére és fontosságára. Ahogy a régiek mondták: a diófát az unokájának ülteti az ember. Átvitt értelemben ugyanígy van ez. Az oktatásnak mindig is ezt a célt kellett volna, és kellene szolgálnia. Mindannyian tapasztaljuk, hogy a jelenlegi magyar nemzeti alaptanterv közel nincs ahhoz a lehetőséghez, hogy a nemzetünkért igazán felelős magyar embereket neveljen ki az iskola. Nem. Engedelmes és elbutított robot-rabszolgák kellenek, akik tökéletesen beleilleszkednek ebbe a fogyasztói társadalomba. Ebben a jelenlegi helyzetben fontos igazán az a szerep, amelyet mi rovás-oktatók felvállalunk.

Ebben az elkeserítő helyzetben senkinek nincs könnyű dolga, aki a rovás tanítására vállalkozik. Lett-légyen pedagógus, vagy sem. Persze, mindenki másképpen indul el, hiszen nem egyforma a háttér sem, ahonnan jövőnk. Ha nem a szülői házból kapjuk az első indítást, akkor „meg kell várni” míg elérkezik az a pont az ember életében, amikor megkapja azt a felsőbb utasítást, Isteni sugallatot, amelynek hatására megmozdulnak a kerekek. Természetesen nem arról szeretnék beszélni, hogy én miként kerültem kapcsolatba a rovással. Ám amikor ez megtörtént, szivacsaként szívtam magamba a tudást, és mindent elolvastam, ami a kezembe került és a rovással, magyarságunkkal kicsit is

kapcsolatban áll. Ennek a tudásnak a felhalmozódása indított el azon az úton, hogy tanítsam is, és adjam tovább a tudást, amit megszereztem. Az úton pedig, amit megtettem, jöttek a tapasztalatok, jók és kevésbé jók egyaránt.

Most e rövid bevezető után vissza is térnék a felmerülő kérdések megválaszolására.

Az első kérdés már is jön: Mikor?

Melyik az a helyzet, amikor a legkönnyebb megszólítani egy, vagy éppen egyszerre több gyermeket, felkelteni a figyelmüket és érdeklődésüket az adott témával kapcsolatban?

A legfontosabb itt mindig az, hogy miként tudjuk egy kívülállónak, egy külső szemlélőnek eléggé érdekessé tenni azt, amit megmutatni szeretnénk. Be kell vonzani akár a gyermekeket, akár a felnőtteket. Szín, vidámság... a kíváncsiságra kell alapozni szinte minden helyzetben.

De talán a legkönnyebb – és remélem ezt a véleményemet többen is osztani fogják, - elvonatkoztatva most az iskoláktól, egy olyan rendezvényen, amelyre hasonló gondolkodású és beállítottságú szülők hozzák el a gyermekeiket. Ilyen például a Magyarok Országos Gyülekezete is. A mögöttünk tudható időszakban szinte minden egyes rendezvényen, minden évben kisebb-nagyobb létszámban volt a MOGY-on rovás oktatás, saját sátorban. Köszönet érte a rovás-sátor megszervezőinek. Nézzék el, hogy neveket nem mondok, mert túl hosszú lenne a névsor, rámenne az előadásom ideje.

Az itt megjelenő, a rendezvényen résztvevő gyermekeket, fiatalokat, de még a felnőtteket is, könnyű megszólítani, bevonni egy beszélgetésbe, megismertetni velük ősünk írását, azokkal, akik még nem ismerik, vagy nem ismerik olyan mélységében. Tapasztalatból tudom, hogy milyen könnyű beinvitálni a nézelődőket, bevonni őket a beszélgetésbe, elmélyülni velük a rovás-írás rejtelmeibe.

Vettem már részt több hasonló, hagyományörző rendezvényen, amelyre felkértek. Számomra mindig élményt nyújt, ha magam tervezhetem meg a helyszínt. Persze, szükséges egy előzetes felmérés, ismerni kell a helyet, és a helyszín lehetőségeit.

1. kép

2. kép

Egy hagyományőrző rendezvényen sok lehetőség nyílik meg arra, hogy beillesszük a saját bemutatónkat a bennünket körülvevő rendszerbe. Többek között egy ilyen rendezvény volt a korábbi lakóhelyemen, ahol egy 10. századi várspánság életét mutatták be a szervezők, az akkori mesterségekkel, ételekkel, öltözködéssel, életmóddal együtt. Sikerült igazán remek helyet találnunk, és hangulatos rovás-oskolát berendeznünk, ahol a nap folyamán sokan megfordultak, még maga a település polgármestere is beült és rovásbetűket tanult.

3. kép

4. kép

5. kép

6. kép

Vagy megemlíthetnék egy másik hasonló rendezvényt, ez már a jelenlegi lakhelyem közelében került megrendezésre. A szervezők minden évben másik történelmi kor felidézését tűzték ki, itt is bemutatva a korabeli forgatagok jellegzetességeit. Lovas bemutatók, korabeli öltözékek színesítették az eseményeket. Az, amelyen magam is részt vettem, éppen Mátyás korabeli hangulatot varázsolt a látogatók elé. Itt is felajánlották, hogy kaphatok egy sátrat. Rövid előadásokkal színesítettem a programot, és két napon keresztül folyamatosan sikerült megszólítani felnőttet, gyermeket egyaránt.

7. kép

8. kép

9. kép

Vagy beszélhetnék arról, hogy egy kedves ismerősöm tagja egy hagyományőrző egyesületnek, amely arra helyezi a hangsúlyt, hogy gyermekeknek túlélő taktikákat tanítson, megismertetve őket a természettel és azzal, miként éltek eleink, hogyan használták a természet adta lehetőségeket, akár arra, hogy az erdőben éhen ne vesszenek, vagy éppen hogyan lehet iható vizet, és éjszakai szállást találni. Íjászat és egyéb hasonló fegyverismeret is az étlapon van. Minden nyáron szerveznek egy egyhetes táborot, és ezekre a táborokra minden évben hívtak engem is eddig, hogy a táborozó gyerekeknek a rovásról meséljek.

10. kép

11. kép

12. kép

13. kép

Ezek persze, mind az én saját tapasztalataim, amilyennel gondolom minden rovas-oktató társam rendelkezik.

Nem pedagógusként úgy gondolom, hogy tanítóként könnyebb lehet a helyzet, hiszen közvetlen lehetőség az iskola. Persze ez is csak akkor, ha támogató közösség van körülöttünk. Akkor minden akadály nélkül lehet szakkört indítani. Ehhez persze szükséges az, hogy az adott iskola vezetése valamilyen szinten befogadója legyen ennek az örökségnek, támogassa és segítse a törekvést, amellyel ezt az ismeretet továbbadni kívánjuk. Volt tapasztalatom abban – bár én magam nem vagyok pedagógus –, hogy milyen könnyen gátat tudnak szabni, ha nem érdekelt az iskola vezetése, és kicsit sem segítőkész a magyarságunk eszméjének ilyesfajta megmutatására, oktatására, a gyermeki lélekben történő elültetésére. Mert a magot, amelyből majd egyszer fa lesz, erős gyökerekkel, ebben a korban a legjobb elültetni, hogy megfogadjon, és szilárd jellemet alkothasson.

Úgy vélem az iskola keretein belül, pedagógusként, könnyű megszólítani a gyermekeket, ha erre lehetőség nyílik. Más a helyzet persze, ha nincs támogatás, megértés, segítőkészség, akarat.

És itt el is érkeztem a második fontos kérdéshez.

Nehézségek. Mit lehet tenni, ha nincs megfelelő támogatottság, nincs meg a segítőkészség és a nyitottság? Hogy lehet áthidalni a felbukkant akadályokat? Mindenképpen előny, ha olyan körben mozog az ember, ahol hasonló gondolkodásúak veszik körül, akik segíteni tudnak a törekvéseiben. És hangsúlyozom, hogy itt a pénz nélkül megteremtett lehetőségeket teszem előtérbe.

Visszakanyarodnék itt a saját tapasztalataim közé oda, ahol magam indultam el, mint oktató.

Nem volt könnyű elindulni. Sokat gondolkodtam azon, miként is kezdjek bele, hiszen nem vagyok pedagógus, nincs közvetlen kapcsolatom gyermekekkel. Törtem hát a fejemet, miként is oldjam meg ezt a szinte már megoldhatatlannak tűnő kérdést, hiszen nem állt módomban az sem, hogy terembérltet fizessek, hirdetések adjak fel. Bizonyára megoldható lett volna, ha én is pénzt kérek, mint más szakkörök szervezői, oktatói, de én semmiképpen nem akartam ezt. Milyen jó lett volna, ha magam is kiülhettem volna töprengeni a tornác lépcsőjére, mint tette azt Mózsi, és rágyújtva egy jó pipára, a füstben megelétem volna a megoldást. De hát én nem dohányzom.

Nekem másféle segítségre volt szükségem, más sugallatra. Misztikus dolog, de többször előfordult már velem, hogy úgymond, megálmodtam azt, hogy mit kell tennem. Most sem történt ez másként, egy reggel a megoldással a fejemben ébredtem. A munkám során ismeretségi körömben volt egy tanárnő, aki az akkori lakhelyem egyik iskolájában dolgozott magyar tanárként. Korábban már nem egyszer beszélgettünk, és tudtam, szívesen támogatja a magyarsággal kapcsolatos törekvéseket. Őt szólítottam meg, felvetve neki az ötletemet, és Ő volt az, aki aztán tovább vitte ügyemet, és lehetőséget járt ki nekem az adott iskola vezetésénél.

Látzatra örömmel fogadták a jelentkezésemet. Szórólapokat készítettem, bevitettem az iskolába, ígéretet kaptam, hogy szétosztják a gyerekek között. Amikor a szakkör indulására került a sor, csak annak a tanárnőnek az osztályából voltak ott gyerekek, aki segített a szakkör elindulásában. De elindultunk hét gyerekkel. Senki más nem vette a fáradságot, hogy egyáltalán a saját osztályában, osztályfőnökként, lehetőséget adjon, hogy kiossza a gyerekeknek a szórólapot, hogy elmondja, hogy milyen hasznos ismerettel lehetnek gazdagok. Utólag megtudtuk, hogy kötegyével, úgy ahogy volt, került a szemétkébe a legtöbb szórólap. Ez több, mint érdektelenség, ez szinte már rosszindulat. Mélyen elkeseredtem persze a hír hallatán, de azt mondtam, ha csak ezt a hét gyereket tanítom meg az első körben, hát akkor ezt a hét gyereket fogom, és értük lesznek hálás.

A nehézségek terén még egy történetet el kell mesélnem, és egy sajnos, egyre jobban elterjedő, számomra nagyon is kétségbeejtő, tendenciáról ad számot. Néhány évvel ezelőtt az észak-keleti országrész egy kis szín magyar falujából kerestek meg, egy nagyon lelkes, a magyarság ügyét a szívében viselő férfit, hogy szeretné, ha a helyi iskolában lenne rovás-szakkör. Mondtam, semmi akadálya, két hetente tudok lemenni, hiszen a lakhelyemtől mintegy 75 km-re vannak. Megegyeztünk a részletekben, ő pedig lebeszélte mindent az ottani iskolavezetéssel. Januárban, tanév közepén indult a szakkör, tíz-tizenkét gyerekkel. Lelkesek voltak, én is, minden jó volt. Így év végén megbeszéltük, hogy szeptembertől folytatjuk. Így is lett. Csupán annyit kértem, ha olyan iskolai rendezvény van, amely miatt nem tudok órát tartani, szóljanak, mert nekem elautózni feleslegesen nagy teher időben is, és anyagilag is. Persze, megígérték, hogy így lesz. Aztán jött az október 31.-e. Autóba ültem, leautóztam hozzájuk, és mentem be az iskolába. Vártam a gyerekeket, de nem jöttek. Amikor utána érdeklődtem, a fiatal tanítónéni belenevetett az arcomba: „Jah! Hát ma halloween-party van az iskolába, nem is fognak jönni!” Mit ne mondjak? Igen érzékenyen érintette a lelkemet, és most tényleg nem arról van szó, hogy mennyibe került az odaút és az visszaút, amit feleslegesen tettem meg. Beszéltem hát az úriemberrel, aki szervezte a dolgot, és ő is megdöbbsent. A következő alkalomnál pedig már éppen indultam volna, amikor rám telefonáltak, hogy a gyerekek megfáztak, maradjon el a szakkör. Akkor mondtam az igazgatónak, hogy hívjanak, ha mehetek már... nos... azóta is várhatnám a telefont. Ez igen kellemetlen élmény a számomra, és mélyen fájlalom, hogy az ősi írásunkat felül írja egy ilyen idegenből beszivárgó divattá lett szokás, mint a halloween. Őszintén megmondom, mélyen fájlaltam és fájlalom még ma is. Nagy csalódást éreztem. A tanítók elvettek ott a gyerekektől valamit, egy lehetőséget, és még csak elnézést sem kértek érte tőlük. Erre nincs mit mondani.

Az ilyen, és ehhez hasonló események hatása mindig egy kicsit kedvét szegi az embernek. Néhány óra, két-három nap azzal telik, hogy mit is rontottam el, mit kellett volna másként csinálnom, hogy ez ne következzen be. Felöltött bennem, hogy ha pénzbe került volna a szakkör, akkor bizonyára ez nem történik meg, hiszen egyik szülő se hagyná veszni a pénzét. De, mint említettem volt, én nem akarok a rovás-oktatást egy fillért sem kérni, elfogadni. A nehézségek áthidalása mindig sajátságos, hiszen nincsen két egyforma helyzet, mindegyik új megoldásért kiált. Itt végül is nem történt meg ez, hiszen nem telefonáltam utánuk, hogy mikor mehetek legközelebb. Ők nem szóltak, én pedig elengedtem a dolgot. Néha nincs megoldás. Bár lehet, csak azért nem erőltettem a dolgot, mert túl messze volt hozzá nekem.

Aztán mindannyian megéltük a közelmúlt átkát, amely szinte leállította az életet minden téren. Jött a Covid. Azt hiszem, bátran elmondhatjuk, hogy ez volt aztán a nehézség a maga esti kijárási tilalmával, bizonyos munkahelyek, és az iskolák bezárásával, és bár az iskolák viszonylag könnyen megoldották, vagy megoldatták az online oktatást, néhányunknak áthághatatlan akadályt képezett. Gondolom erről nem kell sokat beszélni, hiszen mindannyian éreztük, megszenvedtük káros hatásait.

Beszéltem itt az érdektelenségről és a szándékos rosszindulatról is, na meg a nemtörődömségről, amikor egy vállrándítással intézik el az embert. De van egy olyan nehézség is, amelyet saját magunknak teremthetünk meg. Ilyen lehet például egy költözködés, egy nagyobb távolságú lakhelyváltás. Engem ez a váltás kidobott a megszokott környezetből, a kiépített lehetőségek elvesztek. Ám, ha kitartó az ember, és nem adja fel, mindig elé tárul egy újabb lehetőség. Ahogy mondani szoktuk, ha Isten becsuk egy ajtót, kinyit egy másikat, mert mindennel terve van. Nekem néhány évvel ezelőtt Esztergom környékére kellett költöznöm. Mivel itt nem volt ismeretségi köröm, nem is tudtam szakköröket tartani. Hiányzott, és újra törni kezdtem a fejemet mi legyen. Igazából itt a nehézséget az ismeretségi kör hiánya okozta. A megoldás pedig kézenfekvő: Ki kell építeni az újat. Persze, ez is sokkal könnyebben hangzik, mint az az életben ment. Végül sikerült, és egy akkori kolléganóm beajánlott a művelődési ház vezetőjénél, aki igen nagy örömmel fogadott, és nagyon nagy segítséget adott az induláshoz nem csak abban, hogy helyet biztosított, hanem szórólapokat és plakátot is nyomtattatott. Az első alkalommal persze tele volt a terem, de a legnagyobb meglepetésemre felnőttekkel. Így kezdtem el felnőtteket rovasra tanítani. Természetesen rájöttem, hogy semmiben sem különböznek a gyerekektől, épp annyira lelkesek tudnak lenni, és épp annyira kíváncsiak. Az idő persze itt is koptatta a csapat létszámát, de azért sokáig tíz-tizenkét fővel haladtunk előre.

Persze, ez már siker történet, és ezzel rá is térnék a következő kérdéskörre.

Milyen eredmények érhetőek el, ha a megfelelő lehetőségeket sikerül felkutatni? Érdekes kérdéseket vet fel a gyermekek mögött álló felnőttek hozzáállása, befolyása. Mennyire nyújt segítséget a felnőttek nyitottsága abban, hogy megszólíthassunk egy gyermeket, és felkelthessük a figyelmét, érdeklődését a rovas iránt?

Beszéltem már a korábbi lakóhelyem egyik iskolájáról, most a teljesség kedvéért meg kell említenem a másik iskolát is, hiszen éles ellenpéldája annak.

Ebbe az iskolába felkerestem az igazgatónőt, beszéltem vele, hogy mit szeretnék. Ő pedig felajánlotta, hogy menjek be az év első szülői értekezletének napján az iskolába, járjam végig az osztályokat, és mondjam el ki vagyok, mit szeretnék. Nos, így is tettem, bár számomra ez kicsit furcsa élmény volt, de meghozta az eredményét. Az első szakköri foglalkozáson harminchat gyerek volt a teremben, alig fértünk el. Persze, mint mindig itt is volt lemorzsolódás, de negyedikestől hetedikesig oszlott szét a korosztály. Ennyit jelent, ha igazi támogatást kap az ember az intézményi vezetéstől.

14. kép

15. kép

16. kép

17. kép

Épp ilyen lendületes és élménydús lehetőség volt, amikor Felvidékről kerestek meg. A felvidéki iskolák nincsenek könnyű helyzetben, és igazán nehéz a dolguk, ha kicsi a település, kevés a gyerek. Persze a politikába itt sem mennék bele. Azonban említésre méltó az a lendület, amivel ott is lehetőséget kaptam. Az egyik ott tanuló kislány anyukája írt Szondi Miklósnak levelet, segítséget kérve, Miklós pedig hozzám irányította. Még levegőt is alig vettem, már

autóztam is át Felvidékre rovást tanítani.

Nagy élmény volt. Itt részesülhettem megint abban a lehetőségben, hogy felnőtteket is taníthatok. Ugyanis, tanulók, tanárok, szülők, és még az iskola igazgatóasszonya is, beült az iskolapadba. Jó hangulatú, és eredményes órákat töltöttünk együtt. Tavasszal pedig már itteni kisdíákokkal vehettünk részt a szokásos Zrínyis versenyen. Nagyon örültem annak, hogy tanárok is részt vettek a szakkörön, hiszen ők már könnyebben át tudják venni a stafétát.

18. kép

Végül pedig, beszélnék a jelenlegi történésekről, csak, hogy be tudjam mutatni, hogy minden és bármi lehetséges, ha valaki igazán azon munkálkodik, hogy segítsen, hogy a segítőkészség és a támogatás tényleg mennyire fontos alapkö. A 2023-24-es tanévben újra megnyílt a lehetőség, hogy gyerekeket oktathassak szakköri jelleggel. Esztergom környéki kis településről lesz szó, egy kis iskoláról, ahol minden évfolyamban egy osztály indul csak, átlagosan húsz fővel. A legnagyobb nehézséget pedig az okozta, hogy az iskolában csak pedagógus tarthat szakkört. Mint említettem volt, én magam nem vagyok pedagógus, így egy olyan akadályba ütközött a segítőkész iskolavezetés, amiről elsőre úgy hitük, megoldhatatlan lesz. Már a család is törte a fejét, hogy mit lehetne tenni, mi lehet a megoldás? Végül az igazgatóasszony felvette a kapcsolatot a helyi önkormányzattal, közvetlenül a település polgármesterével, és más megoldás híján a polgármesteri hivatal tanácstermében kaphattunk helyet, kikerülve ezt az ostoba rendelkezést, hiszen saját magamtól eltekintve, sok olyan nagy

tudású, tehetséges ember van még, aki azért nem tudja tovább adni a gyermekeknek a tudását, tapasztalatát, mert valaki meghozta ezt a buta döntést.

És végül egy rövid összefoglaló a pozitív eredményekről:

Ha sikerül tehát megtalálni azt az utat, amelyen elindulva az ember egy olyan ismeretségi körre tesz szert, amely segítőkész, már könnyű megszólítani a gyermekeket, és tapasztalatból tudom, hogy aki negyedikesként eljött rovas-szakkörre, az egészen nyolcadikos koráig minden évben ott volt, évről-évre újra és újra tanulva, lelkesen. Az én feladatom csupán annyi volt, hogy mindig tudjak újat mutatni, érdekessé tegyem az órákat. Játékokkal szoktam színesíteni, nagy kedvenc a gyerekek körében az úgynevezett akasztófás játék. Sokszor megkérdezték már tőlem, hogy mennyi idő alatt tanulhatók meg a rovas-betűk? A válasz: Tulajdonképpen három, másfélórás szakköri foglalkozás alatt. Persze, ezek csak a betűk. Még akkor a számokról szó nem esett, az összerovas pedig ebbe bele sem férhet. Természetesen ilyenkor adja magát a következő kérdés is: Akkor mit csinálók a szakköri foglalkozások további óráin? És ilyenkor mondom el mindig: Én nem csak rovas-t oktatok, de tanítok történelmet, magyar nyelvtant, irodalmat, földrajzot, vallást és csillagászatot is, mindezt természetesen nem egyetemi szinten, hanem az ősiség, az őstörténelmünkhöz kapcsolódóan. Nem tudnék itt kiemelni egyik részből sem konkrétumokat, hiszen ez mindig más, mindig az adott helyzet alakítja, igazodik mindig a tanulóközösség életkorához, érdeklődéséhez.

Az általános iskolás korú gyermekek érdeklődését könnyű felkelteni és fenntartani, ám a kicsivel idősebb fiatalok megszólítása, ha nem ilyen irányultságúak, megint nehézkes, mert ők már abban a korban vannak, amikor minden más jobban érdekli őket. Szerencsére azért itt is vannak kivételek, de az ő megszólításuk egyáltalán nem könnyű. A figyelmük, érdeklődésük felkeltése túl kell, hogy mutasson az életkori sajátságok érdeklődési körén. Ezt az utat megtalálni talán a legnehezebb.

Természetesen, soha nem szabad feladni, mindig készen kell állni, csak vannak korosztályok, helyzetek, amikor ez a feladat szinte késélen táncolást jelent. Érzékeny határon billegünk, és ha rosszul lépünk, több kárt okozhatunk, mint amennyi jót tehetünk. Tapasztalat az is, ahogy mondani szoktuk, hogy senki nem lehet próféta a saját hazájában.

Összegezve: Nem könnyű, vannak nehézségek és kudarcok, de a kitartás mindig meghozza a várt eredményeket.

Köszönöm a figyelmet!